

Міністерство освіти і науки України

Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки,
управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ДЕРЖАВА, РЕГІОН, ПІДПРИЄМСТВО

Матеріали X Міжнародної
науково-практичної конференції

13 травня 2026 р.

Полтава
2026

УДК 620.9:351.862.4:355.01(477)

*Глушко Аліна Дмитрівна,
кандидат економічних наук, доцент
Бородай Антоніна Віталіївна,
студентка*

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ЕНЕРГЕТИЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННИХ ЗАГРОЗ

В умовах війни енергетичний сектор набуває значення одного з базових елементів життєздатності держави, оскільки від його стабільного функціонування залежить безперервність економічних процесів, робота критичної інфраструктури, соціальна стійкість і обороноздатність країни [1]. Масовані атаки на об'єкти генерації, передачі й розподілу енергії, зростання техногенних ризиків, дефіцит ресурсів для оперативного відновлення та ускладнення координації між учасниками енергетичного ринку істотно змінюють умови функціонування енергосистеми [2]. За таких обставин державна енергетична політика потребує не лише поточного коригування, а концептуального оновлення, зорієнтованого на поєднання енергетичних, економічних і безпекових пріоритетів [3]. Виникає об'єктивна необхідність формування такої моделі управління енергетичним сектором, яка забезпечувала б його адаптивність до воєнних загроз, інституційну спроможність швидкого реагування, підвищення стійкості критичної інфраструктури та збереження функціональності енергосистеми навіть за умов тривалого деструктивного впливу.

Після 2022 року проблематика зміцнення енергетичної безпеки України набула особливої актуальності, що було зумовлено масштабними руйнуваннями енергетичної інфраструктури, окупацією окремих об'єктів генерації, втратою частини виробничих потужностей та істотним ускладненням умов функціонування енергетичного сектору. До початку повномасштабної війни енергетична система України характеризувалася відносною збалансованістю та здатністю забезпечувати основні потреби національної економіки й населення в енергетичних ресурсах [4]. Основу енергетичної системи становив диверсифікований комплекс потужностей, представлений атомною, тепловою, гідроенергетичною та відновлюваною генерацією, а також розгалужена інфраструктура транспортування, постачання й розподілу енергоресурсів. Важливими складовими національної енергетичної системи були атомні електростанції, які забезпечували значну частку виробництва електроенергії; теплові електростанції, що виконували функцію балансування енергосистеми; гідроелектростанції як елемент маневрової генерації; сонячні та вітрові електростанції, роль яких поступово зростала в контексті енергетичного переходу [5]. Окреме стратегічне значення мала газотранспортна система України, яка виконувала не лише внутрішню функцію забезпечення транспортування природного газу, а й залишалася важливим елементом європейської енергетичної інфраструктури. Поряд із цим вугільна, нафтова та нафтогазова галузі формували ресурсну основу енергетичної незалежності держави [6], тоді як система передачі й розподілу електроенергії забезпечувала цілісність функціонування енергетичного комплексу та безперервність енергопостачання споживачів.

Водночас початок повномасштабної війни та окупація частини територій України зумовили якісно новий рівень загроз для національного енергетичного сектору. Найбільш деструктивний вплив проявився через фізичне руйнування, пошкодження, захоплення або втрату контролю над об'єктами критичної енергетичної інфраструктури, що істотно послабило виробничий, транспортний і розподільчий потенціал енергетичної системи.

Одним із найбільш вагомих ударів по енергетичній безпеці держави стало захоплення Запорізької АЕС встановленою потужністю 6 ГВт, яка до початку повномасштабної війни забезпечувала близько чверті виробництва електроенергії в Україні. Крім того, під окупацією опинилися три теплові електростанції сукупною потужністю 7,7 ГВт, що становило понад третину загальних потужностей теплової генерації країни. Значних втрат зазнали також об'єкти теплової та гідроенергетики. Знищення Каховської ГЕС мало не лише енергетичні, а й масштабні екологічні, соціальні та економічні наслідки. Суттєво постраждав і сектор відновлюваної енергетики: частина сонячних електростанцій була пошкоджена або зруйнована, тоді як значна кількість вітрових електростанцій опинилася на тимчасово окупованих територіях. Додатковим чинником дестабілізації стали пошкодження майже 40% електропідстанцій, що істотно ускладнило забезпечення надійного та безперервного електропостачання [7].

Повномасштабна війна також спричинила значні втрати у газовій інфраструктурі України. Переривання транзитних потоків, руйнування газорозподільних мереж, пошкодження об'єктів транспортування й зупинка окремих видобувних підприємств істотно обмежили функціональні можливості газового сектору. Суттєвих втрат зазнав і нафтовий сегмент енергетичного комплексу. Окупація частини нафтовидобувних територій призвела до втрати контролю над приблизно 10% нафтових запасів держави [7]. Водночас систематичні ракетні удари й обстріли об'єктів нафтопереробки майже повністю паралізували внутрішні виробничі можливості галузі. Значного пошкодження зазнала також інфраструктура зберігання та реалізації нафтопродуктів.

Вагомим чинником ускладнення енергетичної ситуації в Україні стала висока чутливість національного енергетичного сектору до зовнішніх джерел постачання, передусім природного газу та нафти. Повномасштабна війна фактично зруйнувала попередні енергетичні зв'язки з російською федерацією, що об'єктивно актуалізувало потребу у переорієнтації імпортних потоків, пошуку нових постачальників і формуванні більш гнучкої системи забезпечення країни енергоресурсами. Додатковим дестабілізаційним чинником стало порушення логістичної інфраструктури. Блокування морських портів, обмеження доступу до окремих зовнішніх ринків, втрата частини транспортних коридорів і логістичних вузлів істотно ускладнили організацію постачання енергоносіїв та підвищили вартість їх доставки. У результаті енергетична безпека України почала визначатися не лише наявністю ресурсів як таких, а й спроможністю держави забезпечити їх своєчасне транспортування, резервування та розподіл в умовах воєнної нестабільності.

Погіршення кон'юнктури світових енергетичних ринків, зростання цін на паливо та нестабільність зовнішнього середовища посилили фінансове навантаження на енергетичний сектор і національну економіку загалом. Це проявилось у збільшенні витрат на імпорт енергоресурсів, зростанні потреби в бюджетній підтримці, посиленні інфляційного тиску та загостренні проблеми дефіциту фінансових ресурсів для відновлення й модернізації енергетичної інфраструктури.

За таких умов перспективи розвитку енергетичного сектору України в умовах воєнної нестабільності мають визначатися не стільки логікою відновлення довоєнної моделі, скільки необхідністю формування якісно нової архітектури енергетичної стійкості. Її основою має стати зменшення критичної залежності від імпортних енергоносіїв, розширення внутрішнього ресурсного потенціалу, підвищення гнучкості енергосистеми та поступовий перехід до більш децентралізованої моделі енергозабезпечення. У цьому контексті особливого значення набувають технічне оновлення газотранспортної інфраструктури, посилення її інтеграції з європейським енергетичним простором та поглиблення партнерства з країнами ЄС у питаннях енергетичної безпеки, резервування ресурсів і відновлення критичних об'єктів.

Важливим вектором такої трансформації є прискорений розвиток відновлюваної енергетики, яка повинна розглядатися не лише як складова екологічної модернізації, а і як інструмент зниження зовнішньої енергетичної вразливості держави [8]. Розширення використання сонячної, вітрової, біоенергетичної та інших видів «зеленої» генерації здатне посилити енергетичну автономність територіальних громад, зменшити навантаження на централізовану інфраструктуру та створити додаткові резерви стійкості в умовах цілеспрямованих атак на великі енергетичні об'єкти [9].

Таким чином, енергетична політика має орієнтуватися на поєднання технологічних, інституційних і безпекових рішень. Пріоритетними завданнями стають удосконалення системи кризового управління в енергетиці, посилення координації між державними органами, операторами енергетичного ринку та міжнародними партнерами, формування ефективних механізмів швидкого відновлення пошкоджених об'єктів, а також підвищення рівня кіберзахисту енергетичної інфраструктури. Лише комплексне поєднання диверсифікації джерел енергії, розвитку власної генерації, інституційної узгодженості та міжнародної підтримки здатне забезпечити адаптивність енергосистеми України до викликів воєнного часу й сформуванню передумови для її довгострокової стійкості.

Література

1. Кириченко Г.В. Енергетична безпека України в умовах воєнних загроз: трансформація державної енергетичної політики та інституційні механізми реагування. *Публічне адміністрування та національна безпека*. 2025. № 12(65). URL: <https://humanitarian.com.ua/index.php/public-administration/article/download/249/267>.
2. Глушко А.Д. Зміцнення енергетичної безпеки України. *Науковий журнал «Економіка і регіон»*. 2024. № 3(94). С. 157–163. DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2024.3\(94\).349](https://doi.org/10.26906/EiR.2024.3(94).349).
3. Гораль Л. Т., Хом'як О. В., Глушко А. Д. Новітня парадигма трансформації енергетичної безпеки в шокових умовах. *Бізнес Інформ*. 2026. №1. С. 193–202. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2026-1-193-202>.
4. Onyshchenko S., Hlushko A., Maslii O. National economy energy efficiency conceptual principles. *Economics and Region*. 2019. No. 3(74), P. 13–18. DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2019.3\(74\).1755](https://doi.org/10.26906/EiR.2019.3(74).1755).
5. Onyshchenko V., Datsenko V. Solar energy in ukraine: analysis and its role in ensuring economic security. *Economics and Region*. 2022. No. 1(84). DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2022.1\(84\).2539](https://doi.org/10.26906/EiR.2022.1(84).2539).
6. Маслій О.А., Черв'як А.В., Онищенко А.В. Штучний інтелект як драйвер інноваційних трансформацій у нафтогазовій промисловості. *Актуальні питання економічних наук*, 2026, (23). DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.20458565>.
7. Лісовий А.В., Андрух О.В. Енергетична безпека України: виклики війни та перспективи відновлення економічного потенціалу. *Український економічний часопис*. 2025. Вип. 8. URL: <https://journals.dpu.kyiv.ua/index.php/economy/article/download/541/522> (дата звернення: 09.05.2026).
8. Багрій І.Д., Онищенко В.О., Євдокимов В.В. Стратегія розвитку та впровадження відновлюваної енергетики в Україні. *Мінеральні ресурси України*. 2024. № (3). С. 3–9. DOI: <https://doi.org/10.31996/mru.2024.3.3-9>
9. Hlushko, A. & Khudolii, Yu. Transformation of Ukraine's energy system in the context of European integration and the green transition. Chapters 2 of Monographs, in: "Heritage of European science" 2026". Karlsruhe, Germany, ScientificWorld-NetAkhatAV, No. sge47-04 (2026), pages 21–29. DOI: <https://desymp.promonograph.org/index.php/sge/issue/view/sge47-04/sge47-04>.